

Fiskivinnan á vanlukkukós: Virkini eru so logandi á veg á heysin:

Um eitt hálvt ár er ikki eitt fiskavirki eftir í Vági

Tá ið virkini eru farin á heysin, fer fiskaprísurin at rapa niðureftir, tí tá hevur Fiskavirking at kalla einkarrætt uppá at keypa fisk – og so fara skipini eisini

ÁKI BERTHOLDSEN

Øll tey fiskavirkini, sum eru óheft av Framtaksgrunninum, Føroya Fiskavirking og Sandoyarætlanum liva ikki leingi afturat.

Og nú rópa teir, sum eiga fiskavirkini í Vági, neyðarróp.

Og teir vóna, at onkur lurtar. Og reagerar.

Ti stóðan er so hættslig, at hendir onki heilt skjótt fara tey so logandi á heysin.

Stóðan í føroysku fiskivinnuni er nú so hættslig, at hendir onki, er ikki eitt tað einasta fiskavirki eftir í Vági um eitt hálvt ár, siga Mikkjal Djurhuus, Petur Johannesen og Leivur Lindenskov, sum allir eiga fiskavirki í Vági.

Men tað verða ikki bara virkini í Vági, sum fara.

Øll virkini kring landið, sum standa uttanfyri Fiskavirking, Framtaksgrunn og Sandoyarætlan eru í somu støðu sum okkara, at tey fara ikki at klára seg í longdini.

Tað almenna avlagar kappingina

Teir, sum hava fiskavirkini í Vági siga, at hesi seinastu árin hevur tað almenna spýtt hundradstals milliónir í fiskivinna á landi, bæði ígjøgnum Fiskavirking, Framtaksgrunnin og Sandoyarætlanina.

Summi av teimum virkjum, sum hava fingið hesar ógilegu, innsprenningar av almennum pengum, eru sanerað niður á null, ella har niðurífrá.

I øllum førum eru tey nógv biligari enn tey virkini, sum ongi almenn innskot hava fingið.

Tiskil eru tey munandi betri fyri í kappingini um rávørna, enn hini virkini eru. Nógv av teimum hava bara sjálvan raksturin at svara fyri. Virkisbygningar og maskinur kosta teimum lítul og onki.

Tað vil so aftur siga, at vit, sum hava vanligar rentur og avdráttir at betala av virkisbygningum og útbúnaði, hava yvirhøvur ongan

møguleika at kappast við hini virkini um rávørna.

Krøvini til skiftisavlop er nógv hægri hjá okkum, enn tað er hjá virkjum í Fiskavirking, Framtaksgrunninum og á Sandi.

Fiskavirkini í Vági merkja hendan trupulleikan dag og dagliga. M.a. hendir tað javnan, at teir »missa« skip norðureftir, tí teir klára ikki at bjóða ímóti virkjum, sum eru stovnað við almennum studningi.

Fara so logand á heysin

Teir triggir virkiseigararnir í Vági siga, at tað er nógv fyri, at tað almenna soleiðis skal ganga á odda at kappast heysin av einum stórum parti av fiskivinnuni á landi.

Og tað er nógv fyri, at tað almenna skal ganga á odda at drepa alt tað privata fyrirtakssemið í einum landi, sum skal eittast at seta frí fyrirtakssemið og frí marknaðarkreftirnar í háseti.

Teir siga, at tað einasta,

teir krevja, er at øll virkini í landinum verða javntsett.

Sostatt má tað almenna eisini stuðla teimum virkjum, sum ongan almennan stuðul hava fingið. – Ella mugu tey virkini, sum hava fingið stuðul, betala vanligu rentu og vanligar avdráttir.

Verða virkini ikki javntsett, verður tað heilt skjótt, at øll virkini, sum eru uttanfyri tær almennu skipanir, fara á heysin.

Teir siga, at í hvussu so er standa øll tey smáu fiskavirkini í Vági so illa í tí, at tey eru øll somul farin á heysin komandi summar.

Men teir leggja afturat, at eftir tí, teir hava tosað við virki norðanfjörðs, sum eru í somu støðu, stendur onki frægari til hjá teimum.

Fáa einkarrætt

Avleiðingin av hesi sera ójovnu kappingin er, at fiskaprísirnir eru farnir til himmals. Fiskaprísirnir í Føroyum eru nú tær hægstu í norðuratlantshavi og teir eru hægri enn teir báði eru í

Noregi, Íslandi og í Skotlandi.

Høvdu øll virkini verið á jøvnum fæti, so at øll høvdu vanligar rentur og avdráttir at dragast við, hevði avleiðingarprísirnir lækka eitt sindur og komið niður á eitt støði, sum marknaðurin kann bera.

Ti so hevði kravið til skiftisavlopið verið so miklið stórt, at tað hevði verið ómøguligt at bjóða »vilt« uppá fiskin.

Hin møguleikin er, at øll virkini fáa stuðul, so at krøvini til skiftisavlopið hjá øllum virkjum ikki verður avlagð, tí so ber til at bjóða hægri pris fyri fiskin.

I dag eru avleiðingarprísirnir heilt óveruligir og alt ov høgir eftir tí marknaðarprísinum, – um virkini høvdu havt vanligar fløgurnar at svara fyri eisini, leggja teir afturat.

Teir siga, at teir eru ikki úti eftir at fáa prísirniðir fyri at fáa tað verri hjá skipunum.

Men prísurin fer niður

av sær sjálvum, um øll tey uttanveltaðu virkini fara á heysin.

Tá ið øll tey óheftu virkini eru farin á húsagang, hevur fiskavirking fingið at kalla einkarrætt uppá alla fiskaframleiðslu í Føroyum.

Og tá verða tað teir, sum koma at áseta prísir.

Og virkisleiðararnir ivast ikki í, at tá fer fiskaprísurin at rapa niður, tí Fiskavirking fer sjálvandi ikki at betala meiri fyri fiskin, enn teir eru noyddir.

Mikkjal Djurhuus sigur, at hann minnist, hvussu var, áðrenn Fiskavirking kom.

Upsaprisurin lá omanfyri sjei krónur fyri kilo. Men tá ið øll vinnan fór á heysin, og Fiskavirking reis úr øskuni, og var einsamøll á marknaðinum, rapaði upsaprisurin heilt skjótt niður á tær krónur og nakað.

Og hann tók ikki at hækka aftur so spakuliga úti eftir at fáa prísirniðir og Fiskavirking fekk kapping um rávørna.

Virkisleiðararnir í Vági ivast ikki í, at halda øll virkini uttanfyri almennu stuðulskipanina uppá, fer tað at fáa so álvarligar avleiðingar fyri prísirniðir á ráfiski, at tað fer at verða neyðugt við hundradstals milliónum í studningi til fiskiskipini fyri at tey kunnu klára seg.

Og so hevur tað almenna bitíð seg so illa í halan, at tað reisist ikki aftur, leggja teir afturat.

Og so fáa landsstýrið og løgtingin stórra og álvarsligari mál at taka støði til, enn til at latanøkrum fiskavirkjum einar 20-30 milliónir í stuðuli.

Tá skal støða takast til hundradstals milliónir í stuðuli til fiskiflotan – um ikki ætlanin er at lata hann fara undir hamaran allan sum hann er, einaferð afturat. Allir føroyingar minnst seks átta ár aftur í tíðina og vita, hvussu pínu-full tann gongdin er.

Og so skal takast støða til eitt arbeiðsloysi, sum fer at líkjast tí, sum var tey ringastu kreppuárin, við teimum sosialu avleiðingum tað hevur.

Fiskavirkini í Vági rópa neyðarróp. Fara øll tey smáu virkini á heysin, verður tað ein vanlukka fyri samfelagið og tað verður ein vanlukka fyri fiskaprísirnar, tí so fara teir at rapa niðureftir

